

Kentler, muhalefet ve direniş, toplumsal hareketler

Kentsel-toplumsal muhalefeti, baskıya, şiddete ve zorbalığa, hukuksuzluğa ve kamudan çalınan her şeye karşı isyan ettikleri için hapishanelere tıkmış olanların mücadelesini yaşatmak ve geliştirmek gibi zor işler bekliyor.

Akın Atauz

28/05/2022

aatauz@yahoo.com

Kentsel yaşam üzerindeki gözetim ve baskı gidererek yoğunlaşıyor. Bir yandan kentlilerin sokağın bahçenin ve atıkların, trafiğin nasıl olacağına, kendi yaşadıkları çevrenin nasıl olması gerektiğine ilgileri azalıyor. Bir yandan da kiranın ve o konutta yaşamının gündelik döngülerinin, alış-verişin, ulaşım kartının- enerji faturalarının, satın alınan her şeyin pahalılaşmasının, çocukların okula gidip-gelişlerinin ve ne öğrendiklerinin ve işi kaybetmeme çabasının, kaybedilirse yeni bir iş bulmanın vb. yükü artıyor.

Ekmek daha pahalı. Kira daha fazla ve ulaşım daha zor. Gündelik yaşamın her ögesi birbirinin peşine takılmış-zincirleme bir biçimde kötüleşiyor ve kimse bir şey yapamıyor, kimse hiçbir ses çıkartamıyor. Herkes giderek yoksullaştığını, yaşamın her geçen gün daha da ağır koşullara doğru yuvarlandığını, kendisini ve ailesini bekleyen belki işsizlik, belki evsizlik, belki açlık olabileceğini düşünüyor. Ama yine de günlerini, hiçbir şey olmamış gibi, sadece zor bir dönemden geçiyormuş da her şey yakında iyileşecekmiş gibi yaşamaya çalışıyor.

Direnenlerin hatırlattıkları

Son yıllarda kent sokaklardaki muhalefete, direnişe baktığımızda daha çok, bıçağın kemiğe dayandığı durumlardaki isyanları görüyoruz: Yıllardır hızını hiç kesmeden artmakta olan şiddete karşı çıkan kadınları... En temel insan haklarının, hiçe sayılmasına karşı anneleri... Ölümcül hak ihlallerini ve adaletsizliklere karşı çıkanları... Örgütlenmek isteyenleri ve sendikalaştığı gerekçesiyle işten atılanları... Ve barınma hakları giderek itaate bağlanmış olan, akademik özgürlükleri talep eden öğrencileri ve akademisyenleri, sadece kendileri gibi olmak ve yaşamak isteyen LGBT'leri ve müzikle ilgilenenleri, şarkı söyleyenleri, görüyoruz her gün direnenler arasında.

Onlar direniyorlar. Protesto etmekten, direnmekten ve içinde bulunduğu duruma karşı çıkmaktan başka bir şey yok yapabilecekleri. Kent biraz da onlar sayesinde nefes alıyor bu ağır baskı ortamında. İktidarın şiddetinden, yıldırmasından, gözdağlarından, sinmekten ve itaatten başka bir davranışın olabileceği onlar sayesinde yeniden anımsanıyor.

Oysa kentlilerin tam da bu nedenlerle, yani özel yaşamlarıyla ilgili sorunların giderek artmasından ve neredeyse aşılmaz bir dağ gibi önlerine birikmesinden ötürü kamusal haklarının artmasına, kamusal işleyişin alanın genişletilmesine ve kalitesinin iyileşmesine ihtiyacı var. Kamusal alanın ve bu alandaki müştereklerin/ dayanışmaların çoğalmasına gereksinim var. Kentliler kendi yaşam çevreleri, gündelik yaşamları ve gelecek için, kamusal alanı yeniden ve belki yepyeni bir biçimde düzenleyebilmeli.

Gezi'nin ruhu kent sokaklarında halen dolaşıyor

Gezi gerçekte, tam da bunu yaptı. Gezi, kentli toplumun kendisi ve kentin geleceği için, çevresine sahip çıkmasını ve onun için direnmesinin, düşünülebilecek ve hayal edilebilecek en yaratıcı ve en etkili biçimlerinden birini gerçekleştirdi. Kaba şiddete karşı barışçıl ve çevreci/ ekolojist bir kentsel-toplumsal hareket olmanın yanı sıra yaratıcı ve yenilikçiydi. Üstelik toplumun bütün katmanlarını, bütün farklılıklarını ve olanca renkliliği ile bütün çeşitlenmesini kapsayabilecek bir genişlikte ve derinlikteydi. Kentlilerin açık onayını aldı. Kentsel mekana sahip çıkmak için iktidarın çıkarıcı ve spekülâtif rantın peşindeki sermaye birikimi modeline meydan okudu.

Gezi, gerçekten Türkiye toplumunun da, belki dünya kentli toplumlarının da, son on yıllarda gördüğü en başarılı ve etkili direnişlerinden biriydi; anonimliği ve kendiliği/ doğallığı içinde bilgelikle ve spontane olarak gelişen adımlarla yaratılmış kentsel-toplumsal bir hareketti. Gezi, Türkiye'nin her kentinde yaşamaya başladı ve hala da yaşamaya devam ediyor...

Tam da bu nedenle, iktidarın uygulamak istediği baskı, şiddet ve gözdağının/ adaletle hiçbir ilgisi olmayan ve çapsız politikacılar tarafından verilmiş kararların anlamı üzerinde yeniden düşünmek zorundayız. İktidarın kent toplumları üzerinde kurduğu baskının amacı, onları soluksuz, çaresiz ve tam olarak teslim olmuş bir duruma getirmek ve orada hapsetmek... Toplumun ses çıkartmasını, protesto ve direnişi yok etmek; hatta bunu anımsatabileceği korkusuyla bütün bir araya gelişleri, değil toplantı ve gösteri yürüyüşlerini festivalleri, müzik konserlerini, şarkı söylemeyi bile yasaklamak...

Daha çok direnişe gerek var

Toplum tam bir kuşatma ve ağır bir baskı altında.

En parlak ve en etkili direnişleri gösterenler en üst düzeyden ve hiçbir hukuk düşüncesiyle hatta yasalarla bile ilişkisi olmayan zorbalıklarla hapishanelere tıkılıyorlar ve susturulmak isteniyor. Hiçbir açıklaması olamayacak mahkemelerin/ cezaların/ hapishanelerin ifade ettiği tek anlam, toplumun hakları için/ yaşamı ve çocuklarının geleceği için, kentlerde nefes alabilmek ve doğanın her parçasını, habitatı ve suyu-toprağı-yşamı koruyabilmek için direnmesini bastırmak. Direnme olasılığını bile yok etmek...

Tam da bu nedenle kentli toplumun, karşısındaki zorbalığa ve şiddete karşı direnme hakları meşrulaşüyor. Hepimiz görüyoruz: İklim değişikliğine karşı yalancı bir bakanlık tabelası değişikliği anlamsız bir aldatmaca. Hepimiz görüyoruz: Kentlerde ve rantının artması için kentleştirilmeye çalışılan (kanal gibi) alanlarda, ormanların yok edildiği, suyun tutulduğu ve toprağın zehirlendiği her yerde önerilen tek kurtuluş daha çok beton/ daha çok asfalt ve sermaye kesimi için daha büyük bir birikim...

İnşaat sektöründe, madencilikte, turizmde ve bütün bu sektörlerle ilgili olarak finans-bankacılık alanlarında iktidar sadece sermaye birikimini artırmak ve yoğunlaştırmak ve onların yapmasını beklediği doğa katliamı yatırımlarla ekonomik sorunlara yanıt vermek istiyor. Sermaye sınıfını daha da zenginleştirmek istiyor. Onları zenginleştirebilmek için emekçilerden çalışan sınıflardan ve en yoksullardan daha çok almak ve bu geliri zenginlere transfer etmek istiyor. Bunun nasıl bir kent yarattığını, kıyı ve ormanları ve zeytinlikleri ne hale getirdiğini biliyoruz artık.

Daha çok direnişe gereksinim var.

Kentlerdeki yoksulların ve giderek yoksullaşanların ayağa kalkmasına ve dik durmasına gereksinim var.

Baskıya, şiddete ve zorbalığa, hukuksuzluğa ve kamudan çalınan her şeye karşı isyan ettikleri için hapishanelere tıkmış olanların mücadelesini yaşatmak ve geliştirmek gibi zor işler bekliyor kentsel-toplumsal muhalefeti...

Akın Atauz